

نمابر

معاونت محترم بهداشتی/سلامت
دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی.....(سراسری)

سلام علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد(ص) و با تقدیم احترام، در طی تجربیات بدست آمده از اجرای برنامه بهداشت کشاورزی _ ادغام خدمات بهداشتی ارائه شده به کشاورزان در یک قالب منسجم با محوریت بهداشت حرفه ای در بخش کشاورزی _ زمینه گسترش برنامه مذکور به سراسر کشور پدید آمده است. ضمن ارسال دستورالعمل چگونگی پیگیری فعالیت های مرتبط ، اعلام می دارد: برای استانهایی که سابقه ای از اجرای برنامه مذکور نداشته اند، در طی نشست های دوره ای بهداشت کشاورزی، امکان انتقال تجربیات و رفع ابهامات احتمالی موجود می باشد. موارد ذیل پیش نیاز فعالیتهای پیشگفت می باشند:

۱- از آنجا که حلقه مفقوده ارائه خدمات بهداشتی و بویژه بهداشت شغلی به کشاورزان در کشور، همواره فقدان ارتباط سازمانی بخش های بهداشتی(بعنوان متولی سلامت)و بخش های جهاد کشاورزی(مسئول تولیدات کشاورزی) بوده است. درصدد اقدامات می بایست کمیته ای با حضور نمایندگان ذی مدخل از هر دو بخش تشکیل گردد. کمیته نامبرده با عنوان «کمیته بهداشت کشاورزی» واژه ای آشنا برای ساختار جهادکشاورزی بوده که فعالیت های مشترک را در طی یک دهه اخیر در بحث سلامت و بهداشت در کشاورزی پیگیری نموده است. کمیته بهداشت کشاورزی در سه سطح کشوری، استانی و شهرستانی فعالیت خواهد داشت.

۲- ترکیب کمیته استانی بهداشت کشاورزی عبارت خواهد بود از:

۱-۱- مدیریت جهاد کشاورزی: بعنوان هماهنگ کننده زیر مجموعه و اجرایی نمودن مصوبات جلسات کمیته

۲-۱- مدیریت ترویج: زمینه سازی و برگزاری برنامه های آموزشی با همکاری آموزش بهداشت

۳-۱- حفظ نباتات: بررسی آفات و بیماریهای گیاهی هر منطقه و ارائه روش های مبارزه تلفیقی و ارائه

راهکارهای لازم به کمیته در راستای کاهش مصرف سموم شیمیایی بخصوص آفت کش ها و

علف کش ها و همکاری با کمیته در راستای اطلاع رسانی عمومی به کشاورزان

- ۴-۱- مدیریت امور دام : ارائه وضعیت امور دام موجود در منطقه به کمیته و ارائه راهکارهای مشترک به منظور بهبود وضعیت دامداریها از لحاظ بهداشتی و به تبع آن کاهش بیماریها (مشترک انسان و دام)
- ۵-۱- مسئول واحد زراعت : معرفی محصولات زراعی شهرستان و ارائه HACCP در محصولات زراعی که می تواند در مدیریت کنترل آفات و کاهش مصرف سموم مؤثر باشد.
- ۶-۱- مدیریت شیلات : ارائه آمار و اطلاعات مربوط به فعالیت های آبیزی پروری در شهرستان و مواردی که می تواند بعنوان تهدید سلامت آبزیان و نهایتاً سلامت انسان مؤثر باشد.
- ۷-۱- مسئول باغبانی : برقراری ارتباط با باغداران و همکاری های لازم در طرح های کاهش و ایمن سازی مصرف سموم و دفع بهداشتی پسماندها و ارتقاء سلامت کشاورزان در بخش باغبانی
- ۸-۱- معاون بهداشتی : بعنوان رئیس کمیته و هماهنگ کننده دو ارگان (و هماهنگ کننده برنامه های درون بخشی)
- ۹-۱- مسئول واحد بهداشت حرفه ای : دبیر کمیته ، تعیین تاریخ جلسات، تنظیم صورت جلسات و کلیه فعالیت ها در خصوص نشست ها و پیگیری مصوبات صورتجلسه، تنظیم دستور کار جلسات براساس دستورالعمل های مرکز سلامت و جهاد کشاورزی
- ۱۰-۱- کارشناس بهداشت حرفه ای (برنامه بهداشت کشاورزی) : همکاری با مسئول واحد، پیگیری اجرای برنامه بهداشت کشاورزی (آموزش، بازدید و نظارت و پایش ، آمار و اطلاعات ، ارائه گزارش فعالیت ها و هدایت برنامه)
- ۱۱-۱- کارشناس مسئول بهداشت محیط : پیگیری کلیه فعالیت های بهداشت محیط در روستا درخصوص بهداشت کشاورزی
- ۱۲-۱- کارشناس مسئول آموزش بهداشت : هماهنگ کننده کلیه برنامه های آموزشی در سطوح ۱ و ۲ و ۳
- ۱۳-۱- کارشناس مسئول ستاد گسترش شبکه ها : هماهنگ کننده برنامه ها در سطح یک شبکه ها (بهورزان)
- ۲- کمیته همچنین می تواند از نمایندگان سایر سازمانها و یا نهادها و ادارات حسب مورد جهت عضویت در کمیته دعوت بعمل آورد.
- ۳- کمیته شهرستانی مجموعه ای از نمایندگان زیرمجموعه اعضا کمیته استانی خواهد بود.
- ۴- بازدید از واحدهای کشاورزی، همانند سایر کارگاههای تحت پوشش واحد بهداشت حرفه ای صورت خواهد پذیرفت. الویت با واحدهای دامی و کشت های گلخانه ای خواهد بود (هر چند برخی

- فعالیت های کشاورزی نظیر سم پاشی به استناد آئین نامه حفاظتی کار با سموم دفع آفات نباتی در کشاورزی مصوب ۱۳۷۲ شورای عالی حفاظت فنی، تحت پوشش قانون کار می باشد، اما در شروع برنامه بهداشت کشاورزی، پیگیری موارد در مزارع و باغات توصیه نمی شود)
- ۵- بررسی وضعیت موجود : شامل
- شناسایی کارگاهها(مزارع، باغات، دامداریها، مرغداریها، گلخانه ها و ....) و شاغلین آنها(الویت با دامداری ها، مرغداریها، گلخانه ها، کشت و صنعت و مزارع و باغات دارای دیوار و اتاق می باشد)
  - جمع آوری اطلاعات بخش کشاورزی(جمعیت کشاورزی منطقه، سطح زیر کشت، ماشین آلات و دستگاهها و نوع محصولات، سموم مصرفی، و مقادیر آنها و ....) از دستگاههای مرتبط
  - تکمیل پرسشنامه بررسی آگاهی، عملکرد شاغلین بخش کشاورزی
- ۶- برگزاری کلاسهای آموزشی : برای سطوح:
- الف) پزشکان، کارشناسان و کاردانهای مجموعه های بهداشتی و جهادکشاورزی
  - ب) مروجین و بهورزان
  - ج) کشاورزانی
- تشکیل پرونده های کارگاهی برای کلیه کارگاههای کشاورزی شناسایی شده براساس فرمهای بازدید کارگاهی و دستورالعمل نحوه تشکیل فرمهای مذکور توسط بهورزان، کاردنان مراکز بهداشتی درمانی روستایی(حداقل بازدید برای هر کارگاه ۳ بار در سال) انجام خواهد پذیرفت.
- ۷- پیگیری جهت رفع نواقص کارگاههای مذکور
- ۸- انجام معاینات کلیه شاغلین کارگاههای تحت پوشش مطابق دستورالعمل نحوه تشکیل پرونده پزشکی شاغلین توسط پزشکان خانواده مراکز بهداشتی درمانی و ارجاع موارد مشکوک به سطح تخصصی بالاتر
- ۹- گزارش دهی و ثبت : کلیه فعالیت های انجام شده بایستی به وسیله فرم های آماری رایج بهداشت حرفه ای به سطوح بالاتر و در فواصل زمانی شش ماهه گزارش گردد.
- ۱۰- ارزشیابی و کنترل : به توسط شاخص های بهداشت حرفه ای، به شرح ذیل، انجام خواهد پذیرفت.
- ۱۰-۱- درصد کارگاههای کشاورزی تحت پوشش
  - ۱۰-۲- درصد شاغلین کشاورز شناسایی شده
  - ۱۰-۳- درصد شاغلین کشاورز معاینه شده
  - ۱۰-۴- درصد شاغلین کشاورز در معرض اشعه آفتاب

- ۱۰-۵- درصد شاغلین کشاورز در معرض گرد و غبار
  - ۱۰-۶- درصد شاغلین کشاورز در معرض گرما
  - ۱۰-۷- درصد شاغلین کشاورز در معرض سرما
  - ۱۰-۸- درصد شاغلین کشاورز در معرض سموم و موادشیمیایی
  - ۱۰-۹- درصد شاغلین کشاورز در معرض صدا
  - ۱۰-۱۰- درصد شاغلین کشاورز در معرض ارتعاش
  - ۱۰-۱۱- درصد شاغلین کشاورز در معرض وضعیت نامناسب بدن
  - ۱۰-۱۲- درصد شاغلین کشاورز در معرض ابزار کار نامناسب
  - ۱۰-۱۳- درصد شاغلین کشاورزان که به آب آشامیدنی سالم دسترسی دارند.
  - ۱۰-۱۴- درصد شاغلین کشاورزان که به دستشویی مناسب دسترسی دارند.
  - ۱۰-۱۵- درصد شاغلین کشاورزان که به توالت مناسب دسترسی دارند.
  - ۱۰-۱۶- درصد شاغلین کشاورزان که از وسایل حفاظت مرزی مناسب استفاده می کنند
  - ۱۰-۱۷- درصد مصرف سموم در سال (کیلوگرم/هکتار)
  - ۱۱- برنامه جامع عملیاتی برنامه بهداشت کشاورزی هر شش ماه یکبار تهیه و به مرکز سلامت محیط و کار ارسال گردد.
  - ۱۲- تکمیل و ارسال جدول پیشرفت فعالیت های برنامه بهداشت کشاورزی بطور سالانه به مرکز سلامت محیط و کار انجام خواهد پذیرفت.
- به پیوست ضمن ارسال جدول فعالیت های بازنگری شده بدیهی است مسئول برنامه در مرکز پاسخگوی ابهامات احتمالی و ارائه سایر راهنمایی های لازم خواهد بود.

دکتر احمد جنیدی جعفری
مدیر کل سلامت محیط و کار

رونوشت :

- معاونت محترم ترویج و نظام بهره برداری جهت استحضار و درخواست حمایت جهت بهره مندی از همکاریهای سازمانهای زیرمجموعه در استانهای کشور
- معاونت محترم سلامت جهت استحضار
- دفتر محترم برنامه ریزی و هماهنگی ترویج جهت اطلاع و حمایت از اجرای برنامه در سراسر کشور
- ریاست محترم مرکز توسعه شبکه جهت اطلاع و تشکر و درخواست بذل مساعدت به منظور پیشبرد برنامه همانگونه که تاکنون انجام پذیرفته است.
- مسئول محترم بهداشت کشاورزی جهت پیگیری